

Handläggare: Helene Lindman
Telefon: 076-1228856

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-02-06, p.17

Positionspapper om EU, staden och stockholmarna

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 024-2011/2011

Förvaltningens förslag till beslut

1. Tillstyrka Positionspapper om EU, staden och stockholmarna med vad som anförs i detta tjänsteutlåtande.
2. Avstyrka uppdraget att nämnder och bolagsstyrelse före utgången av 2012 ska utarbeta verksamhetsspecifika EU-positionspapper.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Ulf Mohlander
Enhetschef

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett positionspapper där staden klargör sin övergripande inställning till EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna. De ställningstaganden som läggs fast i positionspappret ska vara vägledande för bolag och nämnder när de utarbetar stadens inställning till konkreta EU-förslag. De ska även vägleda stadens påverkansarbete på EU-nivå. Positionspappret ska gälla för innevarande mandatperiod och kompletterar stadens internationella strategi som kommunfullmäktige antog i december 2008 (utl. 2008:204). För att få ett ökat genomslag för stadens ståndpunkter betonas i positionspappret vikten av direkt påverkan, och att även aktivt använda stadens samarbetsorganisationer i påverkansarbetet. Berörda nämnder och bolagsstyrelser

får i uppdrag att före utgången av 2012, och i nära samverkan med kommunstyrelsen utarbeta verksamhetsspecifika EU-positions-papper.

Miljöförvaltningen välkomnar att stadsledningskontoret skapar operativa riktlinjer för EU-arbetet och tillstyrker i stort positions-pappret. Förvaltningen delar kommunstyrelsens syn att det är bra som princip att ansvaret fördelas på förvaltningar och bolag och att beslut fattas i respektive nämnder och styrelser. Förvaltningen ställer sig negativ till att nämnder och bolagsstyrelser före utgången av 2012 ska utarbeta verksamhetsspecifika EU-positions-papper. Vidare anser förvaltningen att det är angeläget att staden ges större möjlighet att välja bort farliga ämnen i upphandlingen. Att de varor som köps in till stadens verksamheter inte utsätter barn och vuxna för farliga kemikalier, och att de inte släpper ut sådana till miljön kan inte anses stå i strid med det uttalade målet att skattebetalarna får bästa möjliga varor till lägsta möjliga kostnad. Därför kan det finnas det anledning att kunna slå fast miljöprestanda som tvingande krav.

Miljöförvaltningens resurser för EU-arbete kommer behöva utökas för att uppfylla positions-papprets intentioner om heltäckande EU-bevakning och påverkansarbete.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ” Positions-papper om EU, staden och stockholmarna” till miljöförvaltningen för besvarande. Positions-pappret klargör stadens övergripande inställning till EU-politik med påverkan på Stockholm och stockholmarna. De ställningstaganden som läggs fast i positions-pappret ska vara vägledande för bolag och nämnder när de utarbetar stadens inställning till konkreta EU-förslag samt vägleda stadens påverkansarbete på EU-nivå. Positions-pappret ska gälla för innevarande mandatperiod och kompletterar stadens internationella strategi som kommunfullmäktige antog i december 2008 (utl. 2008:204). Nämnder och bolag ska enligt den internationella strategin arbeta aktivt för att påverka EU-politik med inverkan på staden och stockholmarna. För att få ett ökat genomslag för stadens ståndpunkter betonas i positions-pappret vikten av direkt påverkansarbete, och ett aktivt arbete genom stadens samarbetsorganisationer Eurocities, Stockholmsregionens Europaförening och Sveriges Kommuner och Landsting. Berörda nämnder och bolagsstyrelser får i uppdrag att före utgången av 2012, och i nära samverkan med kommunstyrelsen utarbeta verksamhetsspecifika EU-positions-papper.

Ärendet

Det övergripande syftet med ärendet är att klargöra de centrala principer som ska vara vägledande för staden när den utarbetar sin inställning till konkreta EU-

initiativ. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ges i uppdrag att före utgången av 2012 och i nära samverkan med kommunstyrelsen utarbeta verksamhetsspecifika EU-positions-papper.

Kommunstyrelsen föreslår att tre ömsesidigt förstärkande principer ska styra stadens EU-arbete:

1. Beslut ska fattas på rätt politisk nivå.
  - Staden har en positiv grundsyn på EU-samarbetet.
  - EU bör fokusera sina insatser på de områden där unionspolitik har ett mycket tydligt mervärde, jämfört med kommunal och nationell politik.
  - EU:s budget bör minskas och skattebetalarnas pengar värnas.
2. Valfrihet, kostnadseffektivitet och miljö.
  - EU:s fokus bör ligga på fullbordandet av den inre marknaden och på fortsatt utveckling av miljöpolitiken.
  - Det primära syftet med all offentlig upphandling bör vara att ge skattebetalarna varor och tjänster av hög kvalitet till lägsta acceptabla kostnad. Det är angeläget att regelverket ger staden möjlighet att välja miljövänliga lösningar, utan att slå fast detta som ett tvingande krav.
  - Staden ställer sig avvisande till att ge offentliga myndigheter större möjlighet att ge stöd som hotar att snedvrída konkurrensen.
3. EU:s politik ska vara välavvägd och välunderbyggd.
  - EU:s politik bör bygga på omfattande konsekvensbedömningar och samråd.
  - EU ska lagstifta endast om det är absolut nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Frivilliga insatser bör alltid föredras framför nya EU-lagar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom miljöanalysenheten i samråd med övriga avdelningar på förvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningens verksamhet är beroende av EU-beslut och förvaltningen välkomnar att stadsledningskontoret skapar operativa riktlinjer för EU-arbetet och har ingen erinran om de allmänna riktlinjerna. Förvaltningen anser att det är bra som princip att ansvaret fördelas på förvaltningar och bolag och att beslut fattas i respektive nämnder och styrelser. Det är särskilt viktigt att berörda facknämnder

involveras i stadens ställningstaganden i olika frågor som berör EU. EU är ju inte enbart en fråga för stadsledningskontorets internationella enhet utan berör i hög grad olika delar av stadens olika verksamheter.

Miljöförvaltningen har i många år arbetat med den problematik som finns kring kemikalier i varor. Det har konstaterats att miljöpåverkan i staden i allt högre grad orsakas av diffusa utsläpp från konsumtion av varor, och inte som förr punktutsläpp från produktion. På senare tid har denna fråga fått allt mer genomslag även i andra sammanhang: Kemikalieinspektionen har tagit fram en strategi för kemikalier i varor; media har uppmärksammat att farliga kemiska ämnen finns i de varor vi omger oss med och att de förekommer i kommunala miljöer, inte minst där barn vistas. I en studie initierad av miljöförvaltningen om bromerade flamskyddsmedel och fluorerade ämnen ibland annat förskolor, hittades anmärkningsvärt höga halter i undersökta förskolor. De höga halterna kopplades till förekomst av till exempel stoppade sittmöbler och madrasser. Mot bakgrund av dessa resultat anser förvaltningen det som angeläget att staden ges större möjlighet att välja bort farliga ämnen i upphandlingen. Att de varor som köps in till stadens verksamheter inte utsätter barn och vuxna för farliga kemikalier och att de inte släpper ut sådana till miljön, kan inte anses stå i strid med det uttalade målet att skattebetalarna får bästa möjliga varor till lägsta möjliga kostnad. Därför anser förvaltningen att det kan finnas anledning att slå fast miljöprestanda som tvingande krav.

Positionspappret betonar vikten av att använda alla kanaler som står till buds för staden för att påverka EU:s beslutsfattare. Vidare betonar positionspappret vikten av att utöver sak- och påverkansarbete inom Eurocities där förvaltningen är aktiv, även aktivt bedriva indirekt påverkansarbetet genom stadens samarbetsorganisationer Stockholmsregionens Europaförening och Sverige Kommuner och Landsting, ledamöter i Europaparlamentet, Regeringskansliet. Miljöförvaltningen har ett bevakningsansvar för att hålla sig ajour med utvecklingen inom miljöområdet. Förvaltningen verksamhet styrs i hög grad av EU-regelverket inom en rad områden såsom kemikalier, livsmedel, hälsoskydd, buller, luftkvalitet, energieffektivitet, klimatåtgärder, vattenarbete med mera.

Genom Eurocities bedriver förvaltningen sak- och påverkansarbete i enskilda frågor. Utöver detta påverkansarbete genomför förvaltningen punktinsatser när det gäller EU-påverkan. Att bedriva påverkansarbete samt att anordna seminarier och konferenser på EU-teman i enlighet med positionspappret inom förvaltningens samtliga bevakningsområden förutsätter ökade resurser och kompetensutveckling. Förvaltningen har därför begränsade möjligheter att utarbeta positionspapper för

alla dessa områden under 2012 och anser därför att det istället finns behov av ett mer aktivt utbyte mot kommunerna från departement och Sveriges Kommuner och Landsting. Detta särskilt i ett tidigt skede i de processer som kan leda till beslut i EU som påverkar kommunerna.

Även om specifika ämnesområden ej är föremål för bedömning i positionsappret vill förvaltningen ändå påpeka att EU-rätten har utvecklats, inte minst inom miljöområdet, så att en allt större del av den lagstiftning staden har tillsyn över nu är gemensam inom EU, eller beroende av EU-gemensamma regler. Dock saknas fortfarande i stor utsträckning EU-gemensam lagstiftning som reglerar innehållet av kemiska ämnen i varor. Kemikalieinspektionen pekar i sin ”Handlingsplan för en giftfri vardag” på flera områden där Sverige bör driva på för skärpta och tydligare EU-regler. Bland annat nämns behovet av ytterligare krav på företagen att ta fram kunskap om ämnens hälso- och miljöfarlighet, av förbud mot kemiska ämnen som hanteras i vardagen och som innebär klara risker, av krav på att information om farliga ämnen i varor når tillverkare, importörer, försäljare och att dessa förmedlar den vidare till konsumenten. Varors miljöpåverkan är särskilt tydlig i en storstad som Stockholm, och förvaltningen har under de senaste åren prioriterat tillsynsinsatser inom området. I dessa satsningar har dock behovet av en tydligare lagstiftning blivit uppenbar. Kemikalieinspektionens analys av utvecklingsbehoven för EU-lagstiftningen inom området kemikalier i varor verkar vara välgrundad. Förvaltningen bedömer att detta område kommer vara ett viktigt utvecklingsområde inom EU-rätten. Kommunstyrelsen har i sitt tjänsteutlåtande i samband med Miljöprogrammet 2012-2015 föreslagit att miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att utveckla en kemikalieplan för staden. Förvaltningen avser att återkomma i denna plan och där beskriva ståndpunkter och förslag avseende hur EU-rätten inom området kemikalier i varor behöver utvecklas.

Bilaga 1

Positionspapper om EU, staden och stockholmarna, remiss från kommunstyrelsen.